

VIÐ FØTURNAR Á LIGGJANDI KONUM

TRÍGGJAR SÖGUR EFTIR GALINU STJERBAKOVA, NÚ KOMNAR ÚT Á SPROTANUM.

STÍLURIN HJÁ GALINU STJERBAKOVU ER SERA STØKKIN, OG LOPIÐ VERÐUR ÚR EINUM Í ANNAÐ OG MILLUM PERSÓNAR, SUM VIT TÓ ALLAR SLEPPA AT KENNA VÆL.

HESIN STØKNI STÍLUR ER KANSKA EIN LITTERER SNILD, SUM SAMPAKKAR VÆL VIÐ HÖVUÐSEVNIÐ HJÁ HENNI, SUM ER EITT FORKUNNUGT ALTFATANDI AVBRIGDI AV DOPPELGANGER-MOTIVINUM, SUM ER SERA VÆL UMBOÐAÐ Í RUSSISKUM SKALDSKAPI

BÓK

Agnar Artuvertin
post@sosialur.in.fo

Søgurnar eru tríggar í tali og nevast *Við føturnar á liggjandi konum*, *Avokadosteinurin* og *Ein søga í rappstíli*.

Stjerkakova gevur í hesum trimum søgum djúptøkið innlit í gerandisdagin hjá nøkrum fátækum fólki, og eins og tann íslendski høvundurin Einar Már Guðmundsson nýtir hon humor. Men hennara stíllur er nógv dapprari í tí, og fólki nógv syrgnari og vónleysari.

Hetta eru søgur um tey, sum ongan-tíð sluppu at liva og gera sær sínar royndir við hinum kyninum, ella seta egið búgv og tjena pengar. Og tískil lesa vit hjá Stjerkakovu um nøkur syrgilig og ótrúliga deprimerandi, persónsmenskuleys og kúgað individ. Vit lesa um nakað so trist og lívleyst sum andnegl, ovurfitti, lamni og leti, krigsveteranar og granatsjokk, ungdomsdemens og hjún í besta aldri, sum eru fráløgst, ella sum ongan-tíð hava havt nakað serligt saman á tí økinum, hóast tey hava verið gift í fleiri ár.

Men tó at hesir uttaru karmar eru so keðiligir, sum teir eru, so finna vit hjá Stjerkakovu og í hennara persónum bæði varma, humor og spakan og av sonnum hjartanemandi kærleika og næstratokka. Vit lesa til dæmis í teirri fyrstu søguni, sum eitur *Við føturnar á liggjandi konum*, um Panin, Sprecht og Soroka, sum standa úti á vegnum og práta, og Panin hevur hol í skónum, og nógv tíð fer til at lýsa, hvussu hann skrúvar og snarar tærnar niður í sandin, tí tað linnar so væl um pínuna í teimum.

Hetta skemtliga lyndið, sum sosial-realistiskir høvundar stundum nýta til at fáa eitt bros fram á varrunum á lesaranum, kenna vit føroyingar eisini aftur frá Heðini Brú og Jens Paula Heinesen, sum jú báðir skrivaðu um føroyskt bygdalív og bygdamentan. Heðin Brú hevur eina søgu um ein dana, sum

kemur og spyr nakrar føroyingar, hvar húsini hjá sorinskrivaranum eru? Tá peikar ein føroyingur við tάνni, og tað er hol í skónum hjá honum. Hetta ger hann, tí hann tímir ikki at koyra hendurnar úr lummanum.

Í hesi søgu hitta vit tann tuflaða og syrgiliga eksistensin Sjpek-Sprecht, sum verður bukaður av konuni, men tolin finnur seg í øllum og

krýpur fyri henni sum ein hundur. Og uttanfyri gongur tann gamla konan Konovalikhova og rópar á sín hund.

Hetta dualistiska loftarið millum ymsu síðurnar í søguni – hetta at lýsa ein mann sum ein hund, og so hava ein ordiligan hund rennandi uttanfyri – er eitt innbygt element í næstan øllum søgum Stjerkakovus. Vit kenna tað eisini úr søguni *Malena* og *Justitia* eftir

Valdemar Poulsen, sum millum annað skrivaði skaldsøguna um *Osvald*.

Stjerkakova skrivur um smáar lagnur og tey vanligu fátæku fólki, sum vit øll við einum góðum vilja kunnu kenna okkum aftur í, høvdu vit verið stødd undir somu korum sum tey. Og tað er kanska dreymurin um eitt betri lív, sum er støðið undir spegilelementinum í hennara søgum – lyndið til at skapa eina betri útgávu av sær sjálvum og sínum óhepnu umstøðum.

Eisini hitta vit teir báðar vinmenn hansara Soroka, sum er kvinnudárari og pilotur, og Panin. Vit fáa nógv filosofiskt og politiskt túnatos millum teir tríggar, kryddað við hópini av lopum í tíð og stað.

Vit hitta Zinu, ið eisini er pilotur, og vit lesa eitt syrgiligt brot um fysikk-læran Igor, ið hevur verið í kríggi og hevur granatsjokk og roynir at tæla Zinu á ein sera óbúnan hátt, ið avdúkar, at hóast hann hevur verið giftur í átta ár, hevur hann lítla og ongar royndir á hesum øki.

Zina verður upp á vegin og eigur ein drong, ið er meinlíkur pápanum – og tey eru grannar, so har fær Stjerkakova eitt sindur av drama og spenningi inn í søguna.

Søgan endar við, at Panin stendur úti á vegnum og hyggur upp á luftina og stjörnurnar og ímyndar sær eitt, sum Stjerkakova rópar »ein lívstríkant« og nakrar ósjónligar liggjandi konur. Hesin gátuføri endi kann tulkast á mangar hættir. Kanska er lívstríkanturin mynd á tríkantsdrama, sum kanska altíð er partur av lívinum, ella kanska sjálvt innihaldið í lívinum, ella er hann mynd á okkurt størri og meir. Tað fáa vit ikki at vita bert við at lesa eitt ummæli sum hetta, men tá er helst neyðugt sjálvur at lesa søgurnar.

Onnur søgan eitur *Avokadosteinurin*, og hon er ein í stíli sera stökkin frásøgn – ber næstan brá av frásøguháttinum hjá Proust í *À la Recherche du Temps Perdu*. Sjónarhornið er tað hjá einari kvinnu, sum býr einsamøll, og sum brádliga fær